

LIBYASSA AMMUTUILLA RYPÄLEPOMMEILLA EI YHTEYTTÄ SUOMEEN

Suomi on ostanut samoja rypälepommeja
kuin mitä on käytetty Libyassa.

Libyassa ammutuilla kielletyillä rypälepommeilla ei ole yhteyttä Suomeen. Pommituksia tutkinut kansalaisjärjestö Human Rights Investigation (HRI) pyysi kesäkuussa Rauhan ja turvallisuuden tutkimusverkoston SaferGlobe Finlandin apua Suomeen liittyvän haaran selvittämiseksi. Laaja artikkeli tapahtumien selvittämisestä on julkaistu tänään Kansan Uutiset Viikkolehdessä (12.8.2011).

Libyan Misratan rannikkokaupunkia pommitettiin huhtikuussa rypälepommeilla. New York Timesin ottamien valokuvien perusteella on saatu selville ammusten olleen kranaatinheittämiin tarkoitettuja MAT-120 rypälepommeja. Ne on valmistanut espanjalainen Instalaza alkuvuodesta 2007 kuten ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watch vahvistaa.

Suomella oli Instalazan kanssa rypäleaseohjelma

Suomen mahdollinen osallisuus tapaukseen haluttiin selvittää, koska se on yksi niistä har-

voista valtioista, joka on ollut tekemisissä Instalazan rypälepommien kanssa. Suomen valtionyhtiö Patria sai MAT-120 rypälepommeihin tarkoitetuille 2600 tumppihyllylle asevientiluvan vuonna 2005. Lupa oli voimassa vuoden 2009 loppuun asti. Osien vastaanottaja oli Instalaza. Patria kertoo vientien liittyneen sen silloiseen rypäleaseohjelmaan, jossa osat palautuivat rypälepommien mukana takaisin Suomeen.

Tapauksen selvittäminen kesti, koska Suomen viranomaiset eivät voineet kertoa osien vientiä tuontitietoja, koska se olisi saattanut paljastaa liikesalaisuuksia. Patria kertoo yhtiön tuoneen Suomeen 305 räjähtävää ja 230 inerttiä eli räjähtämätöntä MAT-120 kuorma-ammusta. Jäljellä on 136 rypälepommia, jotka ovat Patrian tietojen mukaan Suomen puolustusvoimien hallussa odottamassa tuhoamista.

HRI selvitti myös mahdollisuutta, että jollakin Libyan sodan osapuolista olisi ollut käytössään partioveneisiin asennettuna Patrian Nemo- tai

Amos-kranaatinheitinjärjestelmä. Tumppihylsyjä tarvitaan ammuttaessa niillä. Myöhemmin Patria kertoi Instalazalle viedyn 592 tumppihylsyä ja takaisin Suomeen tuotiin 475 kappaletta. Patrian mukaan erotus liittyy oleellisilta osin Espanjassa tehtyihin testeihin.

Patria vakuuttaa, ettei sen Nemo- tai Amos-asejärjestelmiä voi olla minkään Libyan sodan osapuolen käytössä. SaferGlobe Finland ei myöskään ole löytänyt tästä minkäänlaisia viitteitä. Nemo on myyty muutama vuosi sitten Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien partioveneisiin.

Espanja myi rypälepommeja myös Libyaan

HRI:n mukaan Espanjan viranomaiset suostuivat vasta useiden viikkojen tiedustelujen jälkeen vahvistamaan myöntäneensä Libyaan asevientiluvan 1050 MAT-120 rypälepommille maaliskuussa 2008. Espanjan epäillään myyneen samoja rypälepommeja Suomen lisäksi Yhdysvalloille ja Qatarille. Yhdysvallat käyttää rypälepommeja sodissaan ja Qatar on Ranskan ohella aseistanut Libyan kapinallisia. Tapauksen tutkintaa on vaikeuttanut Espanjan viranomaisten kieltäytyminen luovuttamasta kaikkia näihin ammuksiin liittyviä asevientilupia.

SaferGlobe Finland toivoo valtioiden olevan yhtä innokkaita mahdollisten ihmisoikeusrikosten ja sotarikosten tutkinnassa kuin ne ovat olleet Libyan siviilien suojeluun riippumatta siitä kuka aseita on valmistanut tai käyttänyt.

Patria on irtaantunut rypäleaseista

Patria vakuuttaa, ettei se enää kehitä, tuota tai myy rypäleaseita. Tietojemme mukaan sillä on

FAKTA

Tumppihylsy on osa, joka asennetaan kranaatinpyrstöön ammuksen tukemiseksi ammuttaessa takaa ladattavilla kranaatinheittimillä kuten Nemolla tai Amoksel-la. Patrian mukaan myös itse kranaatti on modifioitava soveltumaan kyseisiin aseisiin.

ollut 2000-luvulla ainakin kaksi 120mm kranaatinheittämiin liittyvää rypäleaseohjelmaa. Jälkimmäinen hanke toteutettiin Instalazan kanssa vuosina 2005–2007. Patria kertoi HRI:lle, ettei siitä tullut koskaan kaupallista tuotetta. Ydin-lehden tietojen mukaan Patria markkinoi MOCA-12 rypälepommia ainakin keväällä 2008. Patria vahvistaa käyttäneensä MAT-120 rypälepommista kyseistä nimitystä.

Patria kertoo tehneensä yhdessä puolustusvoimien kanssa päätöksen päättää MOCA-rypäleaseohjelma vuonna 2009. HRI:lle toimittamissaan tiedoissa se kertoo tämän tapahtuneen Oslon sopimuksen seurauksena. Suomi ei ole tehnyt päätöstä liittyä Oslon sopimukseen.